

De geheimen van Sterrenstad

Reinier Sonneveld

LEMNISCAAT ROTTERDAM

Tekst © Reinier Sonneveld, 2026
Omslag en boekverzorging: Eef Verburg
Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,
Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2026
ISBN 978 90 477 1849 9
NUR 283

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Bij het samenstellen van dit boek is grote zorg besteed aan het achterhalen van alle rechthebbenden van de gebruikte foto's en illustraties. Ondanks deze inspanningen kan het voorkomen dat niet alle rechthebbenden konden worden opgespoord. Eventuele rechthebbenden die menen aanspraak te kunnen maken op het gebruik van hun werk, worden vriendelijk verzocht contact met ons op te nemen.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier.

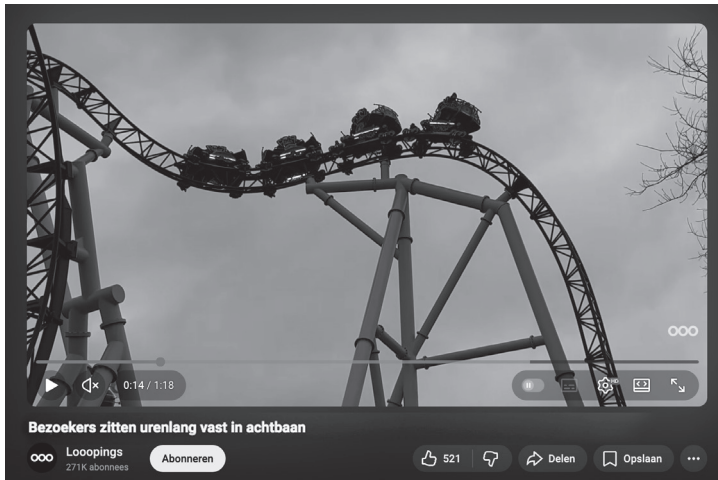
Kijk voor meer informatie, activiteiten voor thuis en in de klas en meer op www.lemniscaat.nl

Voor Sam

Van de schrijver

Ik ben één keer op het journaal geweest, samen met mijn zoon. Dan zou je zeggen: ‘Wat leuk! Zoiets lukt bijna niemand, jullie zijn nu een beetje beroemd!’

Nou... Het was eigenlijk niet zo leuk. Kijk maar, en lees vooral even de titel onderaan. Zo wil je toch niet op het nieuws komen, of wel soms?

Daar in dat voorste karretje zitten mijn zoon en ik, met nog twee anderen. 32 hele meters de lucht in. Zo hoog

als een flat van dertien verdiepingen. En daar zaten wij dus vast, terwijl het flink waaide, het karretje schudde en iedereen gilde. En onder ons heel, héél veel niets.

Je kunt het online nog steeds vinden. Het was een zaterdag, 19 februari 2022. We waren in Plopsaland, een pretpark in België. We hadden die middag in een treintje gereden, een paar geitjes geknuffeld, de waterbaan uitgeprobeerd. Veel enger moest het voor ons niet worden. Van achtbanen bijvoorbeeld houden wij totaal niet. Wij vinden achtbanen echt verschrikkelijk doodeng. Maar ja, toen wees mijn zoon naar de allerhoogste en allereengste en zei: 'Daar durf jij écht niet in.'

Dus zei ik: 'Echt wel.'

Dus zei hij: 'Nou, doe het dan.'

Dus zei ik: 'Nee hoor, ik hoef het niet te doen, want ik weet zelf wel dat ik het durf.'

Dus zei hij: 'Dat zeg je gewoon omdat je het niet durft.'

Dus zei ik: 'Jij durft het zelf niet.'

En zo ging dat nog een tijdje door en toen besloten we dat we moesten gaan. Samen. We stapten in het voorste karretje, de bel ging en direct vertrok dat ding toch met een rotvaart...

'Ho wacht, ik was niet serieus!' riep ik, maar niemand luisterde.

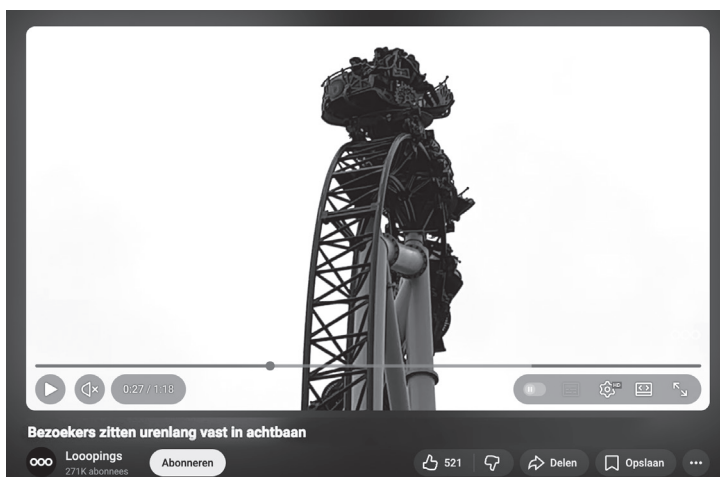
'Waar zit de rem?' riep mijn zoon, maar achtbanen hebben dus geen rem.

Behalve die dag. Soort van. Ik was na dertig seconden totaal misselijk en begon al zielige liedjes voor mijn begrafenis te bedenken. Toen ging ons karretje piepen en remden we hard af.

'Hoor dat erbij?' riep mijn zoon.

‘Natuurlijk! Zeker weten! Honderd procent! Duhu! Aaaaah!’

Maar het gepiep werd steeds erger en opeens stonden we stil. Hier zie je ons wat beter:

Daar vooraan rechts, dat ben ik. En links zie je mijn zoon. We kijken allebei omlaag, naar 32 meter niks en dan keihard beton. Direct achter ons zit in hetzelfde karretje een vader met zijn dochter. Hij is de hoofdpersoon van dit boek, maar nu nog even niet.

Er kwam al snel een brandweerwagen, maar we zagen heel ver onder ons een heel klein brandweermannetje hevig nee schudden, en mijn zoon begreep: ‘Die komt nóóit hoog genoeg.’

Er kwam een grotere brandweerwagen met een grotere ladder, maar ook deze keer werd er druk nee geschud.

Vervolgens verscheen er een beest van een brandweerwagen die leek te bezwijken onder de grootste ladder die je ooit gezien hebt, maar zelfs die droop snel weer af.

Intussen gingen een voor een de lichten in het park onder ons uit.

‘Ze probéren het niet eens,’ hoorde ik de vader achter me mopperen. Het klonk Vlaams, maar met een onbekend accent.

‘Dit wordt een lange dag,’ zei ik, wat harder, zodat hij het ook verstond. ‘Daar gaan de laatste bezoekers.’

We hadden al een paar keer naar huis gebeld, en mijn vrouw was ontzettend bezorgd. We werden er rustiger van elkaars stem te horen, maar natuurlijk raakte de batterij van mijn telefoon leeg. En toen ging het harder waaien. En ja hoor, ook nog regenen. De karretjes schudden, iedereen ging weer gillen. Alleen de vader achter mij niet, die zal heel kalm zijn gebleven. Dat weet ik zeker, achteraf, maar toen lette ik daar niet op.

Gelukkig kwam er een drone aangevlogen met een tas vol broodjes en een zak appels. Die haalde ik eraf en we gaven ze door. Best ingewikkeld, omdat ze achter ons veel schuiner hingen. Een appel tuimelde omlaag en spatte kapot op het beton.

Sjplut.

Dat zou er dus gebeuren als wij hieruit vielen...

‘Weet je hoe deze attractie heet?’ vroeg ik met volle mond aan mijn zoon. ‘*Ride to Happiness*. Rit naar het Geluk. Serieus!’

Hij lachte. ‘Jij kunt hier later een spannend verhaal over schrijven.’

‘Ja, met als titel: Rit naar het Geluk, door de grote beroemde schrijver Rei-’

‘Jij bent niet beroemd,’ zei hij.

‘O ja.’

‘Jij was duizend keer zo hoog als dit, toch, papa?’ hoorde ik het meisje achter me vragen.

Mijn zoon en ik keken elkaar met grote ogen aan. André Kuipers, onze eigen Nederlandse ruimtevaarder, had laatst op tv verteld hoe hoog vliegtuigen gaan. Dit was nog veel hoger.

‘Zo ongeveer,’ zei de vader.

Ik draaide me half om, dat durfde ik intussen. Ook 32 meter niets onder je gaat na een tijdje wennen. En we waren doorweekt van de regen, verkleumd, en een broodje met een appel is wel erg weinig avondeten, dus we zochten afleiding. ‘Dat is een spannend verhaal, of niet?’ vroeg ik.

De man glimlachte, maar zei niets.

‘Wil je het vertellen?’

Hij leek me Pools of Roemeens. Hij had een bleke huid en blonde stekeltjes. Bij zijn ogen dacht je: oei, die heeft véél meegemaakt. Treurig, alsof iemand hem ooit heel erg pijn had gedaan. Maar ook kalm, alsof alles sindsdien wel meevalt.

‘Je gelooft het niet,’ zei hij.

‘Try me,’ zei ik, een beetje overdreven stoer.

‘Jullie geloven het echt niet, hoor,’ zei het meisje.

‘Vanochtend geloofde ik ook niet dat we hier nu al twee uur zouden zitten. Ik geloofde niet eens dat we in een achtbaan zouden zitten.’

De man haalde zijn schouders op en zweeg. Maar ik wilde per se zijn verhaal horen. We hadden het koud. We waren hongerig. We zaten hier misschien nog uren. Het begon al te schemeren, straks moesten we hier zelfs overnachten. En als schrijver wil ik de beste verhalen horen, wanneer dan ook, waar dan ook. Alles kan een boek worden, nietwaar? Dus toen zei ik iets waar ik me nu voor schaam, maar nou ja, het werkte.

Ik zei dit: 'Er is een kansje dat we dit niet overleven.' In het Engels, want ik wilde niet dat de twee kinderen het begrepen en nog banger werden. 'Wil je dan je verhaal niet verteld hebben? Als dat het laatste is wat je kunt vertellen?'

De man dacht een tijdje na en knikte toen. 'Goed,' zei hij in het Nederlands. 'Ik zal je mijn verhaal vertellen. Je gelooft het niet, dat zei ik al. Maar áls je het gelooft, dan beloof ik je: daarna kun je alles aan. Dat kunnen we nu vast wel gebruiken.'

Dat leek me een goed plan. Ik wilde graag dat wij dit aankonden.

'Ik ben Ilya,' zei de man.

'Ielja?'

'Jep. En dit is Lotje.'

Ik noemde onze namen.

Hij schraapte zijn keel. 'Verhalen zijn een soort tijdreizen, dat weten jullie wel. Ik wil jullie dus vragen om met mij terug in de tijd te gaan, bijna veertig jaar terug, naar 1983. Ik was toen geen volwassen man natuurlijk, maar een kleine jongen, in een besneeuwd stadje ergens in Rusland.'

'Jij was toen een kleuter,' fluisterde mijn zoon.

'Ja,' reageerde ik. 'Toen was er nog geen internet, hè, dat weet je toch? Er waren geen mobieltjes, niemand had zelfs maar een computer thuis. En Rusland was in die tijd heel erg communistisch.'

'Kommu-wattes?'

'Com-mu-nis-tisch. Dan moet alles supereerlijk verdeeld worden en is niks echt van jezelf. Ook jouw lego niet.'

Zijn ogen werden enorm groot.

‘Amerika en wij in Europa waren het daar niet me eens. En zo kwam er tussen ons een Koude Oorlog. Een hete oorlog, daarin wordt geschoten en zo, maar een koude oorlog, die is zeg maar bevroren, die staat stil. Er wordt niet gevochten, maar dat kan wel elk moment gebeuren.’

‘Reinier, zal ik beginnen?’ vroeg Ilya.

‘Ja natuurlijk, sorry!’

‘Ik vroeg jullie dus om te tijdreizen. Naar Rusland, in 1983, een stadje in de sneeuw. Lukt dat? Kunnen jullie je dat voorstellen?’

Nee, dat lukte nog niet helemaal, maar we zeiden ja, want we wilden heel graag dat hij begon. En hij was uren en uren aan het woord. Een paar keer tekende hij iets in een schrijfboekje en liet dat aan ons zien, dat merk je verderop wel. Het werd steeds donkerder, uiteindelijk kwamen we zelfs langs middernacht. Zo begon hij...

Ik woon in Sterrenstad. Dat klinkt als een plaats uit een sprookje, maar zo heet het echt. We staan alleen op geen enkele kaart.

Ik was vijf toen ik in de atlas Moskou opzocht, onze hoofdstad, hier best dichtbij. Van daaruit volgde ik met mijn vinger een gele lijn. Over die weg gaat onze bus altijd, als we bij mijn oude, grijze *baboelya* zijn geweest en terug naar huis moeten. Ik vond de drie dorpjes waar we dan doorheen komen. Maar toen was mijn vinger opeens al bij Aniskino. En dat ligt verder weg van Moskou. Dus ik met mijn vinger terug over de gele lijn. Hier ergens moesten wij toch echt wonen. Maar ik zag alleen een donkergroen vlak.

Alsof we in een bos wonen of zo. Stiekem in holen onder de grond.

‘Mama,’ riep ik naar de keuken, ‘wij heten toch Sterrenstad?’

‘Ja, jongen,’ hoorde ik.

‘En dat ligt toch tussen Berezka en Aniskino?’

‘Zeker.’

‘Maar...’

Mijn moeder stak haar hoofd de woonkamer in, knikte

naar de atlas voor me op tafel, en zei heel luchtig: 'O ja, haha, daarin ga je ons niet vinden, hoor.'

'Zijn we te klein?' vroeg ik. Tegen beter weten in, want wij waren een stuk groter dan die andere dorpjes die wél op de kaart stonden.

'Nee...' klonk het uit de keuken. 'De Amerikanen,' zei ze toen alleen nog kortaf, alsof dat genoeg was.

Dat vindt ze vaak genoeg. Waarom is de jam zo waterig en zuur? De Amerikanen. Waarom hebben we geen auto? De Amerikanen. Waarom kunnen we 's nachts de verwarming niet gebruiken en lig ik in bed te klapper-tanden van de kou? De Amerikanen. Eén keer durfde ik er een grapje over te maken. Het regende de hele dag. 'Waarom stopt het maar niet met regenen?' vroeg ik heel onschuldig, maar voordat mijn moeder kon antwoorden, zei ik snel: 'De Amerikanen.' Ze keek me verbaasd aan, zag hoe ik een grijs onderdrukte en we barstten tegelijk in lachen uit.

Nadat ik mijn ontdekking in onze atlas had gedaan, rende ik naar de bibliotheek. Ik kwam daar al vaak in mijn eentje, dus niemand keek verbaasd. Ik schopte in de hal mijn besneeuwde laarzen uit en zocht op mijn sokken de kast met atlassen. Ik legde ze allemaal om me heen op de vloer, bladerde als een malle, en overal vond ik Moskou, Berezka en Aniskino, maar nergens Sterrenstad. Ook geen andere naam, of zelfs maar een paar extra straten, alleen dat kale, donkergroene vlak.

Terwijl wij bestaan. Elf straten, vierentwintig lage flats, zeven villa's voor de generaals. Verder een winkel, waar de schappen vanaf woensdag altijd leeg zijn – natuurlijk de schuld van de Amerikanen. De bibliotheek dus. Mijn school, de enige, met tweeënvijftig kinderen. Een post-

kantoor met een telefooncel, waar ik soms met baboelya in Moskou mag bellen. Een bank met een echte geldautomaat – die is supernieuw, de Amerikanen hebben zo iets nog niet, die zijn daar natuurlijk te stom voor. Er is een centraal plein, vol loszittende tegels en bruine bladerdrab, met een stalen standbeeld van een man die door een hoepel zweeft. En een beeldje van Laika, de beroemdste hond ter wereld, de ruimtehond – het zoveelste bewijs dat de Amerikanen lui en dom zijn.

Daarachter staan de gebouwen waar ik niet mag komen. Maar dan ook echt niet. Er marcheren overal soldaten met geweren, kalasjnikovs. Nogal overdreven, zou je zeggen, want er staat ook al een hoge betonnen muur om ons stadje heen en ze controleren iedereen die erin of eruit wil. Een klasgenoot van me denkt het wel te weten. Ze maken daar een geheim superwapen, fluistert hij. Als dat af is, kunnen we in één klap alle Amerikanen verdampen. Pfff, weg allemaal...

Onzin. Mijn vader kan het weten, hij werkte als monteur in die verboden gebouwen. Er is daar het diepste zwembad ooit, vertelde hij me een keer, met helemaal onderin een compleet nagebouwd ruimtestation. Onder water voelt het namelijk een beetje alsof je in de ruimte zweeft en zo kunnen onze kosmonauten oefenen voor hun missies. Mijn vader hoefde daar nooit in, want in de ruimte zijn er ook geen monteurs om je te helpen, dus de kosmonauten moeten daar onder water alles zelf leren repareren. En er is een centrifuge.

‘Een centri-wát?’ vroeg ik.

Hij strekte zijn armen wijd uit en tolde een rondje.

‘Doe mij maar na,’ zei hij. ‘Zo hard mogelijk draaien.’

Ik deed het en viel bijna om.

‘Voel je dat er iets aan je handen lijkt te trekken? Alsof ze eraf vliegen als je nog harder draait! Nou, stel je een gigantische stalen arm voor, zo lang als drie bussen, die elke seconde een heel rondje draait. En dat je daar dan in moet, helemaal bij het uiteinde. Dat is de moeilijkste training voor de kosmonauten. Maar het moet, want dat voel je als een raket opstijgt.’ Hij bukte en zei vlak bij mijn gezicht: ‘Alsof je uit elkaar wordt gerukt...’

Ik staarde naar het donkergroene vlak op de kaart. Wij wonen niet in een bos of onder de grond. Iedereen hier weet dat, ook baboelya in Moskou. Ze was hier wel nooit geweest – wij gingen altijd naar haar toe – maar ze was niet gek. Je kunt niet een complete stad verstoppen. Wij zijn er gewoon. En de burens hebben toch ook familie met wie ze praten? En de buschauffeurs die hier elke dag mensen afzetten en meenemen. En de mensen die Sterrenstad gebouwd hebben. Alleen de kaarten weten het niet. Geen enkele.

Dit was de eerste keer dat ik dacht: er klopt iets niet. Jaren geleden was dat, toen alles verder nog heel gewoon leek. Toen er niet zomaar mensen van foto’s verdwenen en zo. Toen mijn vader er nog was.